



### 3- ملحقات قبرستان

#### ۳- ملحقات قبرستان

##### ساخت سرویس بهداشتی در قبرستان

۶۸۹. اولاً: زمینی وقف قبرستانی شده با نظر به اینکه قبرستان احتیاج به دستشویی و امثال آن دارد آیا می شود تصرف نمود و احداث امثالهم نمود؟

ثانیاً: بر فرض مشمول اگر شرط شده باشد فقط قبر در آن احداث شود، آیا چنین وقفی به عنوان وقف خاص صحیح است یا نه؟ توضیح بفرمائید.

ثالثاً: اگر چاه دستشویی مذکور در کنار قبری احداث شده باشد وارثین قبر راضی نباشند چه حکمی دارد؟

جواب: اولاً: اگر از مرافق مورد نیاز قبرستان برای رفع حاجت زائرین اهل قبور باشد مانع ندارد.

ثانیاً: اگر واقف در وقف تصریح کرده باشد غیر از دفن اموات در آن زمین استفاده دیگری نشود احداث توالی در این صورت جایز نیست و باید تخریب شود.

ثالثاً: رضایت بستگان میت در این باره شرط نیست.

۶۹۰. اولاً: آیا ساختن دستشویی و وضوخانه در شش یا هفت متری قبر تعدادی از شهداء ( حدود شش قبر ) در امامزاده یا قبرستانی که متعلق به عموم مردم و محل زیارتگاه مردم بوده و احداث آن از ضروریات محل است و نیز تنها مکان بکر امامزاده و قبلاً هم دستشویی بوده است، شرعاً بی احترامی به قبر شهداء است؟

ثانیاً: آیا بعضی از این خانواده ها شرعاً حق ممانعت از احداث این ساختمان را دارند؟

جواب: احداث ساختمان دستشویی در محلی که وقف دستشویی بوده مانع ندارد به شرطی که هتک حرمت محسوب نشود و تشخیص هتک احترام و عدم آن با عرف است.

##### ساخت سالن سوگواری در قبرستان

۶۹۱. مقرر گردید در قبرستان مکانی جهت انجام مراسمات احداث شود که تعدادی قبر در داخل ساختمان قرار می گیرد در صورتی که بی احترامی به مکان قبور نشود آیا جایز است یا خیر؟

جواب: فرض مرقوم اگر منافات با جهت وقف نداشته باشد و بی احترامی به قبور هم نباشد اشکالی ندارد و گرنه جائز نیست.

##### ساخت غسل خانه در قبرستان

۶۹۲. زمینی وجود دارد که از زمان های طولانی محل دفن اموات اهالی بوده و یکی از اولاد ائمه «علیهم السلام» نیز در آن مدفون است و قبل از سی سال پیش مکانی را برای غسل دادن اموات در آن ساخته اند، ولی معلوم نیست که این زمین وقف برای دفن اموات شده یا آنکه وقف برای امامزاده مدفون در آن است. همچنین نمی دانیم ساخت غسل خانه در آن برای غسل اموات مشروع است یا خیر؟ بنابراین آیا جایز است اهالی آنجا اموات خود را در آن مکان غسل بدهند

جواب: جایز است همانند گذشته، اموات را در آن غسل خانه، غسل داده و در آن زمین که از توابع صحن امامزاده است، دفن کنند مگر این که علم به مغایرت آن، با جهت وقف زمین، پیدا کنند.

۶۹۳. زمینی که در السنه مردم مشهور به وقف است در حالیکه وقف نامه کتبی و رسمی ندارد اگر بخواهند در این زمین غسل خانه احداث نمایند درباره احداث این غسل خانه نظر شریفستان بیان فرمائید.

جواب: شهرت به وقف کفایت می کند، و نباید تغییر داده شود بنابراین در فرض مرقوم نباید مرده شورخانه بسازند.

۶۹۴. به استحضار رسانده می شود، یک قبرستان قدیمی داریم که وقف بودن یا نبودن آن معلوم نبوده و لکن جای خالی ندارد و آثار ظاهری قبرها نیز معلوم نیست آیا می شود غسل خانه در آن قبرستان قدیمی ساخت؟

جواب: قبرستان اگر مشهور به وقفیت برای دفن اموات است به چیزی دیگر تبدیل نکنند.

۶۹۵. روستایی دارای قبرستانی می باشد که سالیان سال در آن مرده دفن کرده اند. حال می خواهند در همان مکان یک غسل خانه بنا کنند، مشخص نیست که در آن مکان مرده دفن هست یا نه.  
سؤال: آیا بنا کردن آن غسل خانه اشکال دارد یا نه؟

جواب: اگر آن مکان وقف است برای دفن اموات نمی توانند در آن غسل خانه بسازند.

۶۹۶. در قبرستانی چندین سال پیش اقدام به احداث حمام نمودند و با گذشت مدت زمانی حمام کهنه و تخریب گردید، و حالیه بلااستفاده مانده است، آیا شرعاً می توان از آن به عنوان «غسال خانه» استفاده کرد یا خیر؟

جواب: زمین ساختمان اگر وقف برای دفن اموات مسلمین نباشد استفاده از بنای موجود در آن به عنوان غسل خانه اشکال ندارد.

۶۹۷. به استحضار رسانده می شود زمینی که الان قبرستان روستای ما می باشد نصف آن را یک نفر و نصف دیگر را اهالی خریداری نموده و وقف گذاشتن میت کرده اند آیا شرعاً جایز می باشد در این قبرستان در یک محل خالی آن غسل خانه ساخت؟

جواب: زمین اگر وقف دفن اموات باشد تبدیل به غسل خانه نکنند و اگر وقف برای اعم شده بی اشکال است.

استفاده از قبرستان برای پارک خودرو

۶۹۸. آیا جایز است زائران یکی از فرزندان ائمه «علیهم السلام» وسایل نقلیه خود را داخل یک قبرستان قدیمی که در حدود صد سال از عمر آن می گذرد پارک کنند؟ با علم به اینکه قبرستان مزبور در گذشته محل دفن اموات اهالی قریه و غیره بوده و در حال حاضر مکان دیگری را برای دفن اموات خود برگزیده اند؟

جواب: تا زمانی که این کار از نظر عرف، هتک قبور و مسلمانان محسوب نشود و مزاحمتی هم برای زائران مرقد آن امام زاده «علیه السلام» ایجاد نکند، اشکال ندارد.